

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a Martonyi és Kajtár Baker & McKenzie Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Hegymegi-Barakonyi Zoltán ügyvéd és dr. Vörös Péter ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. László Ildikó Katalin ügyvéd által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (1054 Budapest, Alkotmány u. 5., - hivatkozási szám: ...) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008. évi január hó 11. napján kelt 7.K.34.364/2006/16. számú ítélete ellen az alperes által 17. sorszám alatt előterjesztett, a felperes részéről 18. sorszám alatt benyújtott és a Fővárosi Ítéltábla előtt 4. sorszámon kiegészített fellebbezés folytán az alulírott helyen 2009. évi február hó 18. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben és akként megváltoztatja, hogy a felperesnek a bankgarancia kikötése jogsértés tekintetében előterjesztett kereseti kérelmét is elutasítja, továbbá az alperes 2006. évi július hó 10. napján kelt ... számú határozatát megváltoztatva a felperes terhére kiszabott bírságot 500.000.000 (azaz ötszázmillió) forintba leszállítja, egyebekben helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100.000 (azaz százézer) forint együttes első- és másodfokú részperköltséget, valamint az államnak - az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására - 13.000 (azaz tizenháromezer) forint kereseti részilletéket, és 36.000 (azaz harminchatezer) forint fellebbezési részilletéket, míg a fennmaradó kereseti és fellebbezési illetéket az állam viseli.

Fennmaradó költségeiket a felek maguk viselik.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az Európai Unió - a környezetet jelentősen megterhelő közúti és légi forgalom túlsúlyossága miatt - a vasúti verseny erősítésével kívánta elérni az ágazat hatékonyságának növelését, hogy versenyképessé váljon a többi szállítási móddal szemben. A vasúti piacnyitás a liberalizációs 91/440/EGK, 95/18/EK. és 2001/14/EK. irányelvek segítségével valósult meg azzal, hogy a tagállamoknak ezzel összhangban lévő szabályozást kell megalkotnia. Hazánkban a vasúti pályák működtetését és a vasúti szállítási szolgáltatásokat országos közforgalmú integrált vasúti társaságként az állami tulajdonban álló felperes és a ... Rt. végezte mint pályavasúti szervezet. A hazai vasúti árufuvarozási forgalom közel felét jelentő vasúti fuvaroztatók és más tömegárut előállítók telephelyeihez kapcsolódó iparvágányok legnagyobb hányadában a felperes tulajdonában, és kezelésében vannak. A kezelést és működtetést 2006. januárjáig a felperesnek az árufuvarozási tevékenységet ellátó üzletága végezte (a felperes ezen szervezet engedélyét, illetve külön megállapodás megkötését követelte meg a magánvasutaktól az iparvágány használatáért).

A vasúti szállítási piac legnagyobb felperesi megrendelői az iparvágány-használók köréből kerültek ki. A felperes stratégiai lépésként (2003. októberétől) kulcsmenedzseri rendszert épített ki e kiemelt ügyfelek megtartása érdekében igényeik kezelésére, mely eredményeként hosszú távú (több éves) szerződéseket kötött a kiemelt tömegáru-fuvaroztató vállalkozásokkal (ún. angol klauzulákkal).

A piacnyitást (2004. május 1-jét) követően 2004. folyamán négy vasúttársaság lépett be a vasút-árufuvarozási piacra. Az országos, állami tulajdonú és felperesi kezelésű, közforgalmú vasúti pálya igénybevételének feltétele volt a vasútvállalati működési engedély, vasútbiztonsági tanúsítvány beszerzése, valamint szükséges volt a ... Kft. által kiadott menetengedély (ami hozzáférést és használati jogot biztosított a megjelölt menetvonalon a forgalom lebonyolítására). A felperes P... Ü... a 2004/2005 menetrendi évre szólóan kötött pályahasználati szerződéseknél biztosítékul a vasútvállalatoktól egységesen az éves pályahasználati díj 2 és fél hónapra eső részének (20%-ának) megfelelő összegű feltétel nélküli bankgaranciát kért. Az alperes versenyfelügyeleti eljárásban vizsgálta, hogy a felperes fentebb részletezett magatartása sérti-e az Európai Közösséget létrehozó Szerződés (a továbbiakban: EKSZ) 82. Cikkét, valamint a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) gazdasági erőfölénnyel való visszaélést tilalmazó 21.§-át és a 2002. évi X. törvény rendelkezéseit.

Vizsgálata eredményeként az alperes a 2006. július 10. napján kelt ... számú határozatában megállapította, hogy a felperes a Tpv. 21.§-ának j) pontjába ütközően visszaélt gazdasági erőfölényével azáltal, hogy a magánvasutakkal a 2005. évre megkötött pályahasználati szerződésekben, indokolatlanul, feltétel nélküli bankgaranciát (vagy más hasonló fizetési biztosítékot) kötött ki, ezáltal a ... downstream piaci versenytársainak indokolatlanul hátrányos piaci helyzetet teremtett, amely egyben sérti EKSZ 82. Cikkének rendelkezését is (a továbbiakban: bankgarancia kikötés miatti jogsértés). A versenytanács kiemelte, hogy a

vasútvállalatok számára a működési engedély kiadásának - az üzleti jó hírnév és a szakmai alkalmasság kritériuma mellett - a pénzügyi teljesítő képességgel kapcsolatos követelményeknek való megfelelés is az előfeltétele. Ez egyben garancia arra is, hogy a társaság pénzügyileg képes teljesíteni fizetési kötelezettségeit, ezért nem indokolt további biztosíték kikötése, amely növekvő megrendelések esetén tényleges többletterhet eredményez, és ami csökkenti a társaság fizetőeszközeinek likviditását.

Ezt meghaladóan a versenytanács megállapította, hogy a felperesnek a tulajdonában (kezelésében, rendelkezése alatt) álló nem közforgalmi infrastruktúra elemekhez más vasútvállalat által való hozzáférés kapcsán, a vizsgált időszak során, 2005. július 22-e előtt követett gyakorlata sértette a Tpv. 21.§-ának c) és j) pontját, valamint az EKSZ 82. Cikkét (a továbbiakban: hozzáférési igények elbírálása miatti jogsértés). A felperes indokolatlanul akadályozta, vagy nehezítette a versenytárs magánvasutak iparvágányokhoz, illetve kapcsolódó infrastrukturális szolgáltatásokhoz való hozzáférését. E magatartás hátrányos helyzetbe hozta a magánvasutakat, a tömegáru-fuvarozás downstream piacán, nehezítette a vállalt fuvarozási feladatok teljesítését, ezáltal új fuvarozási üzletek szerzését is. Egyben azt célozta, hogy a ... a versenytársak piaci helyzetének nehezítése által indokolatlan előnyhöz jusson a fuvaroztatási piacon. A határozat III.3.1-III.3.6. pontjaiban felsorolt hozzáférési ügyekben a közforgalmú pályahasználatra kiadott menetvonal engedély tényleges gyakorlati megoldást csak akkor eredményezett, ha a magánvasút a pályahasználati szerződést, valamint az iparvágányhoz történő hozzáférési szerződést is megkötötte. Ez a helyzet a ...-nek a piacnyitás deklarált elveivel nyilvánvalóan ellentétes helyzeti előnyt biztosított a versenytársaival szemben, amellyel a felsorolt esetekben élt is.

Az alperes továbbá megállapította, hogy a felperes visszaélt gazdasági erőfölényével, amikor a kiemelt jelentőségű tömegáru-fuvaroztató vállalkozásokkal 2003, 2004, illetve 2005 években kizárólagossági kikötést tartalmazó, több évre szóló fuvarozási szerződést kötött. A magánvasutak kizárására, illetőleg térnyerésük megakadályozására irányuló magatartás sérti a Tpv. 21.§-ának h) és i) pontjait és az EKSZ 82. Cikkének rendelkezéseit. Továbbá a 2004. május 1-je előtti időszakra vonatkozóan a 2002. évi X. törvény I. címe 3. cikkében foglalt tilalmakba is ütközik (a továbbiakban: hosszú távú megállapodásokban szereplő kikötések miatti jogsértés). Az alperes határozata 293. pontjában részletezve rögzítette, hogy a felperes és a tömegáru-fuvaroztató piac jelentős megrendelői közötti hosszú távú, kizárólagossági kikötéseket tartalmazó megállapodások versenykorlátozó hatása milyen körülményekre vezethető vissza. A versenytanács az angol klauzulák (határozat 307. pontja) kikötését önálló jogsértésként nem értékelte, azonban súlyosító körülményként vette figyelembe, hogy alkalmazásuk esetén nehezítették volna a versenytársak helyzetét. A fentebb részletezett felperesi magatartásokkal összefüggésben az alperes rögzítette, hogy a felperes gazdasági erőfölényben van az országos közforgalmú és nem közforgalmi vasúti pályákhoz való hozzáférési szolgáltatások piacán (upstream piac), valamint e pályák használatával a magyarországi tömegáruk vasúti szállításának piacán (önálló downstream

részipiac). Megállapította, hogy a vizsgált magatartások érinthetik az Európai Unió tagállamai közötti kereskedelmet a 2004. évi május hó 1. napját követő időszakban, illetve az Európai Közösség és Magyarország közötti kereskedelmet is 2004. évi május hó 1. napját megelőzően. Az alperes egyebekben az eljárás megszüntetéséről rendelkezett, és a felperes terhére rótt jogsértő magatartások miatt 1.000.000.000 forint bírságot szabott ki. A versenytanács a Tpv. 78.§-ának (2) bekezdésében foglaltak alapján a bírság meghatározásakor felhasználta a GVH és a Versenytanács elnöke által kiadott 2/2003. számú Közleményben rögzített módszert és szempontrendszert. Döntésének XIII. fejezetében részletezve ismertette a bírságösszeg mértékének meghatározását azzal, hogy a pontozás eredményeként kerekítés után a bírság alapösszege 500 millió forint lett, amelyet a jogsértéssel érintett megkezdett évek számával (2) megszorozott.

A felperes keresetében elsődlegesen jogsértés hiányában a versenyhatósági eljárás megszüntetését kérte. Másodlagos kérelme az alperesi határozat hatályon kívül helyezésére irányult. Harmadlagosan a bírság elengedését, vagy mérséklését kérte. Vitatta az alperes érintett piac meghatározását, amellyel összefüggő, és különösen a helyettesíthetőségre vonatkozó jogi érveit felsorolta. Hivatkozott arra, hogy a bankgarancia kikötéseket a jogszabály által biztosított körben és feltételekkel alkalmazta a pályahasználati díjak megfizetése érdekében, ami a legkedvezőbb és legolcsóbb megoldás volt a magyar gazdasági kapcsolatokra általánosan jellemző nemfizetés kockázatának kivédésére az új, számára még ismeretlen szerződéses partnerek esetén. Hangsúlyozta, hogy semmilyen versenyjogi megközelítés nem igazolhatja, hogy a súlyosan veszteséges helyzetében - csak méreténél fogva - köteles legyen a magánvasúti társaságok likviditásából vagy fizetési kötelezettségeiből eredő kockázatot átvállalni.

Részletes előadást tett a határozatban megjelölt hozzáférési igények elbírálásával kapcsolatos eljárásokra, kifogásolva azt, hogy az alperes elmulasztotta ezen esetek elemzését. Az egyes kiragadott példákban nem lehet általános gyakorlatra következtetni, ezért nem állapítható meg, hogy tudatos versenykorlátozó célzattal akadályozta volna a hozzáférést. Kiemelte, hogy a határozat III.3.1. pontja szerinti esetben az alperes tévesen állapította meg a Tpv. 21.§-ának c) pontjába ütköző jogsértést, mivel csak átmenetileg utasította vissza a szerződéskötést, majd ezen álláspontját módosította és ténylegesen nem miatta hiúsult meg a fuvarozás, hanem azért, mert az érintett magánvasúti keretszerződés már korábban hatályát veszítette. Vitatta a hosszú távú megállapodásokkal összefüggésben, hogy akár a Tpv. 21.§-ának h) avagy i) pontja alapján jogsértést követett volna el, figyelemmel arra, hogy az alperes nem bizonyította és nem indokolta a felfaló árazás megvalósulását, ezért ennek a jogalap körében való feltüntetése megalapozatlan. Ezen túlmenően az alperes nem állapíthatta volna meg a 2002. évi X. törvény megsértését, mivel a hosszú távú megállapodások megkötése 2004. május 1-jét megelőzően jogi monopóliuma folytán semmiképpen sem lehetett jogellenes, hiszen ez időben a potenciális verseny korlátozása fogalmilag kizárt volt. A hosszú távú megállapodások volumenét 20%-ban határozta meg azzal, hogy az angol klauzulák sem jártak versenykorlátozó vagy torzító hatással, mivel egyetlen fuvaroztató sem utasított vissza ezekre tekintettel magánvasúti ajánlatot. Önmagában ezen

szerződések megkötése a konkrét piaci hatás hiányában nem tekinthető olyan cselekménynek amely megalapozná a Tpvt. 21.§-ának i) pontja szerinti jogsértést.

A szankció alkalmazása körében utalt arra, hogy sem a bankgarancia kikötése, sem a hozzáférési igényekkel kapcsolatos problémák időtartama nem haladta meg az 1 évet, ezért indokolatlan, hogy az alperes 2 évi jogsértést vett szorzóként figyelembe. Hangsúlyozta, hogy a jogsértés teljes körűen orvoslásra került, ezért a bírság kiszabása generál prevenció szükségességével nem volt indokolható. E körben hivatkozott a COMP/37685 GVG/FS Európai Bizottság általi döntésre. Kifogásolta továbbá, hogy az alperes egyetlen olyan esetet sem tárt fel, amelyben a magatartása akadályozta volna a magánvasutakat a szerződéskötésben.

Az alperes a határozatában foglaltak fenntartása mellett a felperesi kereset elutasítását kérte azzal, hogy döntése az eljárása során feltárt tényeken alapuló okszerű mérlegelés eredménye, amely maradéktalanul megfelel a jogszabályi előírásoknak. Elismerte, hogy a Tpvt. 21.§-ának h) pontjának a határozat indokolásában való megjelölése nem volt helytálló, azonban ez a felperesi magatartás súlyosságát és a szankció mértékét érdemben nem befolyásolta. A bírság megállapítását döntésének XIII. fejezete részletesen tartalmazta, míg a jelen ügyben a felperes által hivatkozott bizottsági határozat nem alkalmazható, mivel a felperes nem egyetlen piaci szereplő ellehetetlenítésén munkálkodott, hanem több új belépő vasúti vállalat tevékenységének folytatását nehezítette, és nem terjesztett elő olyan megoldási javaslatokat, amelyek hatékonyan és megnyugtatóan rendezték volna az általa generált versenyproblémát.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperes határozatát akként változtatta meg, hogy a bankgarancia kikötés miatti jogsértésre vonatkozó megállapítást mellőzte, és a kiszabott bírságot 700.000.000 forintra mérsékelte, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a peres felek költségeiket maguk viselik, míg a felperes által le nem rótt kereseti illetéket a magyar állam viseli.

Indokolása szerint az alperes piac-meghatározása helytálló volt, így a felperes erőfőlénye mind az upstream, mind a downstream piacon fennállt, a magas belépési és kilépési korlátok, a felperes piaci részesedése és pénzügyi helyzete alapján. Megállapította, hogy a nem túl szigorú feltételekkel alkalmazott bankgarancia kikötés - a fizetési kötelezettség biztosítása érdekében - az egymás számára ismeretlen, új partnerek között a nagyobb értékű szerződések esetén (szokásos és) indokolt volt, amellyel a felperes jogsértést nem valósított meg, ezért e tekintetben a bírságból 100.000.000 forint mellőzését tartotta indokoltnak. A hozzáférési igények elbírálásával összefüggésben azt állapította meg, hogy az alperes határozata 25-51. pontjaiban részletesen rögzítette a konkrét eseteket, és a 260-285. pontokban nemcsak összességében, de egyedileg is értékelte azokat. Az egyes esetek elemzését meghaladóan kiemelte, hogy a felperes egyáltalán nem mérte fel a piacnyitásból eredő, vele szemben támasztott követelményeket. Így lényegében a 2005. július 22-ei megállapodást követően is részben fennmaradt az a helyzet, hogy a felperes az ipari vágányokhoz való hozzáférési igények elbírálásának határidejét nem határozta meg egy egységes és az ügyintézés jellegéhez igazodó

időtartamban, ezért az ügyintézési problémákból eredő késedelem a felperes magatartására vezethető vissza. Az elsőfokú bíróság elfogadta azt a határozati megállapítást, hogy az abban felsorolt és megjelölt esetek összességében megvalósították a Tpvt. 21.§-ának j) pontjába ütköző jogsértést azzal, hogy formailag részben megállapíthatónak találta a Tpvt. 21.§-ának c) pontja megsértését is. A hosszú távú megállapodásokkal összefüggésben arra a következtetésre jutott, hogy sem a határozat rendelkező része, sem az indokolás jogi értékelése, vagy a bírság kiszabására vonatkozó része nem tartalmazza a Tpvt. 21.§-ának h) pontjának értékelését. A Versenytanács semmilyen formában nem foglalkozott a felfaló árazás kérdésével, ezért ezen jogszabályhely megjelölése és szerepeltetése a határozatban nyilvánvaló elírás, amely azonban a jogsértések megállapítását érdemben nem érintette, arra nem hatott ki és a bírság mértékét sem befolyásolta. Kiemelte, hogy a piacnyitást megelőzően a felperes részéről versenytevékenység bizonyítottan folyt, ezért a verseny korlátozására a már 2004. május 1-je előtt életbelépett kizárólagossági kikötéseket tartalmazó szerződések versenyhatást gyakorolhattak. Ezért helyesen állapította meg a Versenytanács, hogy a felperes magatartása a 2002. évi X. törvény I. cím 3. cikkébe foglalt tilalomba ütközött. Ezen túlmenően az alperesi döntés indokolását pontosítva azt rögzítette, hogy a felperes nem sértette meg a Tpvt. 21.§-ának h) pontját, azonban a Tpvt. 21.§-ának i) pontjának sérelme megvalósult, mivel ez olyan speciális esetnek minősül, amikor a szerződések megkötésével a visszaélés már megvalósult. A bírság kiszabásával és mértékével kapcsolatban rögzítette, hogy megítélése szerint az alperesi határozat rendelkező része megfogalmazásából következően a 2005. július 22-e utáni időszak a bírság kiszabás szempontjából és a hozzáférési igények elbírálásával kapcsolatosan nem volt figyelembe vehető. Erre az időszakra a jogsértés megállapítása mellett a bírság kiszabása már nem volt indokolt, ezért a mérlegelés ebben az esetben (a jogsértés időtartamát illetően) nem valós tényeken alapult, így azt kirívóan tévesnek és okszerűtlennek értékelte, ezért e körben a bírságot 200.000.000 forinttal csökkentette.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének teljes egészében való elutasítását kérte azzal, hogy nem vitatta az elsőfokú bíróságnak a felperes terhére rótt jogsértés körében tett megállapításait. Másodlagos kérelme arra irányult, hogy amennyiben a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet érdemi részét helybenhagyja, úgy a pernyertesség-pervesztesség eltérő aránya alapján a felperest kötelezze perköltsége megfizetésére. Hangsúlyozta, hogy döntésében mindösszesen annyit állított, hogy a bankgarancia kikötésével a felperes a ... downstream piaci versenytársainak indokolatlanul hátrányos piaci helyzetet teremtett. Álláspontja szerint határozata teljes mértékben jogszerű, mert a 2005. évi bankgarancia kikötések vizsgálata során az eset összes releváns körülményét értékelte, amit azonban az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott. Részletezve felsorolta a határozatában ezzel összefüggésben tett megállapításait azzal, hogy a tények és körülmények egyértelműen alátámasztják, hogy a vizsgált piaci környezetben a bankgarancia kikötésének az volt a célja és hatása, hogy a magánvasutak piacra lépését megakadályozza, illetőleg nehezítse. Ezt a másik két jogsértéshez képest

csekélyebb súlyú versenykorlátozásnak minősítette, mivel nem került sor olyan mértékű bankgarancia kikötésre, amely összecszerűségében ellehetetlenítette volna a magánvasutakat. Hangsúlyozta, hogy döntésének XIII. fejezete részletesen tartalmazta a bírságkiszabás menetét, amelynek során figyelembe vette a Tpvt. 78.§-ának (2) bekezdésében példálózó jelleggel felsorolt releváns körülményeket. Az egymással szervesen összefüggő, ugyanazon célra irányuló jogsértő magatartások miatt együttesen határozta meg a szankció mértékét, és állította, hogy a hozzáférési gyakorlat szankcionálása körében nem vette figyelembe a 2005. július 22-e utáni felperesi gyakorlatot, ugyanis a határozat 324. pontja egyértelműen jelzi, hogy a 2 éves időtartam mindhárom jogsértő magatartásra vonatkozó konklúzió volt. Az együttes cél köré szerveződő jogsértésekkel érintett éveknek 2004-et és 2005-öt tekintette, ezért kétfővel szorozta meg a pontozásos módszerrel kiszámított bírság alapösszeget. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében jogszerűtlenül rendelkezett arról, hogy a peres felek költségeiket maguk viselik, ugyanis nem vette figyelembe azt, hogy a felperessel szemben nagyobb részben pernyertes lett, így egyértelműen számottevő a különbség a pernyertesség és a pervesztesség aránya között.

A felperes fellebbezésében kereseti kérelmének megfelelően kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását azzal, hogy a Fővárosi Bíróság helyesen értékelte a bankgarancia kikötésével összefüggő jogi érveit, ezért döntése e körben megalapozott. Az érintett piaccal és helyettesíthetőséggel kapcsolatos jogi álláspontját részletesen kifejtette, és arra utalt, hogy ezek téves meghatározása miatt, a piacelemzés hiányában nem tárható fel és nem értékelhető megfelelően magatartásainak tényleges hatása, és valós piaci részesedése. Nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak az egyes magánvasutaknak az iparvágányokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos problémákra vonatkozó értékelésével. Különösen azzal, hogy egyetlen elszigetelt esetet, amelyet pár napon belül orvosolt, a Tpvt. 21.§-ának c) pontjába ütköző gazdasági erőfölénnyel való visszaélést megvalósító jogellenes elzárkózásként minősített. Hangsúlyozta, hogy a hozzáférési igények elbírálásakor együttműködő magatartást tanúsított, és az esetleges késedelmeket a feltárt releváns tények egyértelműen és egyedileg is indokolták. A Tpvt. 21.§-ának j) pontját nem sértette meg, mivel egyetlen olyan eset sem nyert bizonyítást, ahol a hozzáférési igények teljesítésével az indokoltnál hosszabb ideig késlekedett volna, és amelynek ne lett volna versenyjogilag elfogadható indoka. A hosszú távú megállapodásokkal kapcsolatosan kiemelte, hogy az alperesi határozatban a Tpvt. 21.§-ának h) pontjának megsértése szerepel, a döntésében a versenytanács kitért az árak kérdésére, szándékosan és tudatosan marasztalta emiatt a felperest (bár később elismerte e megállapításának megalapozatlanságát), ezért ez nem tekinthető elírásnak. Véleménye szerint a döntés e hibája miatt mindenképpen szükséges lett volna a bírság külön mérséklése. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság jogellenesen tekintette a hosszú távú megállapodásokat a 2002. évi X. törvény I. cím 3. cikkébe, illetve a Tpvt. 21.§-ának i) pontjába ütközőnek a 2004. május 1-je előtti időszak vonatkozásában, tekintettel arra is, hogy ezen rendelkezések a létező verseny korlátozását tilalmazzák, márpedig jogi monopóliuma folytán a verseny objektív okokból ekkor (2004. május 1-je előtt) kizárt

volt. Kifogásolta, hogy sem az alperes, sem pedig az elsőfokú bíróság nem bizonyított semmilyen tényleges versenykorlátozást, legfeljebb feltételezte annak lehetőségét, amely azonban nem elegendő a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés megállapíthatóságához. Véleménye szerint nem megfelelően értékelte az elsőfokú bíróság, hogy a hosszú távú megállapodások a piac igen jelentős részét szabadon hagyták a többi versenytárs számára, így piacra lépésüket azok nem akadályozhatták. Hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének a fellebbezésében vitatott része téves és megalapozatlan, és helytelen érdemi következtetéseket tartalmaz, ezért a 700 millió forint összegű bírság még mindig súlyosan méltánytalan, ezért annak elengedése, vagy jelentős csökkentése indokolt. Utalt a fellebbezésében a jogsértések körében kifejtett érveire, a bizottsági döntésben foglaltakra, és arra, hogy az alperes részéről a naptári évenként történő bírságnövelés (kétszeres szorzó alkalmazása) jogsértő. Álláspontja szerint a Versenytanács a mérlegeléskor helytelenül határozta meg (pontosította) a jogsérelem súlyát, időtartamát és a felróhatóság értékelésekor nem súlyozta megfelelően az általa felhozott körülményeket, ezért a Pp. 339/B.§-a alapján a bírság mértékének megváltoztatását kérte.

A fellebbezésekre vonatkozóan az alperes és a felperes is részletes fellebbezési ellenkérelmet terjesztett elő.

Az alperes és a felperes fellebbezése - az alábbiak szerint - részben alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 253.§-ának (3) bekezdése alapján eljárva a peres felek fellebbezése és fellebbezési ellenkérelme korlátai között vizsgálta. Ennek eredményeként megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét a bankgarancia kikötés miatti jogsértés tekintetében, valamint részben az alperesi határozatot a bírságösszeg leszállításával.

A versenyhatóság a felperes terhére a Tpv. 21.§-ába ütközően három jogsértést állapított meg. E magatartások (bankgarancia kikötés, hozzáférési igények elbírálása, hosszú távú megállapodások) mögött meghúzódó közös cél okán (a magánvasutak piaci térnyerésének késleltetése és korlátozása) összekapcsolhatók voltak, azok összességében, de külön-külön is megvalósították a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést. A másodfokú bíróság a felperes piaci cselekményeit az azok közötti üzletpolitikai összefüggések miatt magatartáshalmazként, komplexen vette figyelembe és ennek alapján értékelte. A Tpv. szerint a gazdasági erőfölény fennállta önmagában nem jogsértő, azonban az ilyen helyzetben lévő vállalkozás speciális felelőssége abban áll, hogy olyan magatartást kell tanúsítania, amely biztosítja az érintett piacon a hatékony és torzításmentes versenyt, és nem lehetetleníti el a versenytársak piaci térnyerését, nem veszélyezteti vagy nehezíti működésüket.

Mindenekelőtt arra mutat rá a másodfokú bíróság, hogy az alperes helyesen értékelte a felperes által is elismert gazdasági erőfölényes helyzetnél fogva - a

helyettesíthetőség szempontjaira is kiterjedően - az érintett piacot (a piaci szereplők adatszolgáltatásra való felhívása, válaszok értékelése és piacelemzés), amelynek során az upstream piac és az önálló downstream részpiac meghatározása (a helyettesíthetőséget is érintően) helytálló volt, azt a másodfokú bíróság elfogadta.

A felperes által felvetett piacmeghatározás a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint nem fogadható el, mert az érintett áru piacnak - a helyettesíthetőségre figyelemmel - az áruszállítás valamennyi formájára történő kiterjesztése indokolatlan. E körben kiemeli a másodfokú bíróság, hogy jelen esetben az Európai Unió célkitűzéseit tükröző, a tényállásban hivatkozott irányelvek szerint - a környezetet jelentősen terhelő közúti és légi áruszállítással szemben - a vasúti áruszállítás mértékét, arányát növelni úgy kell, hogy a szükséges feltételek megteremtésével a vasúti áru fuvarozási területen a verseny kialakuljon. Ezzel összhangban állt a hazai jogi szabályozás is, miután ezen irányelveket Magyarország implementálta. Ez támasztja alá, hogy a közúti áruszállítást a jelen ügyben a vasút ésszerű helyettesítőjeként nem lehet figyelembe venni.

Elsődlegesen kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a felperes piacnyitással kapcsolatos és jogsértőnek ítélt egyes cselekményeit időrendi és logikai sorrendbe állítva megállapítható, hogy stratégiai alapokon nyugvó üzletpolitikai célkitűzése volt a piacnyitásból folyó pozitív hatások késleltetése.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint éppen a fent írt jogi környezet és stratégiai megfontolás volt az - a várható piacnyitásra is figyelemmel -, amely a felperest az alperes által vizsgált lépések megtételére indította. Ennek részét képezte a 2003. októbertől az ún. Key Account („kulcs”) menedzseri rendszer kiépítése (amit nem tartott az alperes jogsértőnek), és amelynek eredményeként illetve amelyet követően a felperes angol klauzulával hosszútávú keret-megállapodásokat kötött kiemelt ügyfeleivel. A megállapodásokban a kulcsfontosságú megrendelők szerződésszerű magatartását biztosító - és ezzel a magánvasutak szolgáltatásának igénybevételét kizáró - mellékkötelezettségeket kötött ki, amely biztosítékok a másodfokú bíróság álláspontja szerint a céljukat - konkrét érvényesítésük nélkül is - elérték. A felperes azzal, hogy arra törekedett már a piacnyitás előtt, hogy kulcsfontosságú partnereivel a kapcsolatait megtartsa, megőrizze, a magánvasutak piacszerzési lehetőségeit szűkítette, ami hatással volt a versenytársakra és az a tényleges fogyasztók oldalán is jelentkezett, hátrányosan érintve a fuvarozási költségeket. E körben is vizsgálta az alperes a felperesi magatartást, azonban a Tpv. 21.§-ának (1) bekezdés h) pontja szerinti tényállást nem róta a felperes terhére, és azt jogsértésként határozata rendelkező részében sem állapította meg. Az, hogy az indokolásban ezen jogszabályhely szerepel, nem elírás, hanem tévedés, amelynek azonban jogi konzekvenciája nincs, mert a bíróságnak a határozatban megállapított jogsértések tekintetében kell állást foglalnia.

A csatlakozásig az állami tulajdonú vasúti pályák (ezek kis hányadát kivéve) a felperes kezelésében álltak (állnak ma is), ezért az ezeken végzett személy- és áru fuvarozás tekintetében monopolhelyzetben volt, miként azt elismerte és

hangoztatta is. E hatalmi pozícióját a felperes a piacnyitás utánra is igyekezett átmenteni. Az uniós irányelvek szerinti célkitűzések meghatározásából, az implementálásra irányuló kötelezettségből eredően a piaci liberalizáció folyamatát előre láthatta, így módja volt arra felkészülni, és bizonyos stratégiai lépéseket kidolgozni, még az új piaci szereplők megjelenése előtt. Azzal, hogy hosszú távú megállapodásokat kötött a kiemelt fuvarozatókkal, lényegében a potenciális verseny korlátozására törekedett, amely a szerződések megkötésével meg is valósult a tényleges piacnyitás előtt. Ez a felperesi magatartás gazdasági erőfölénnyel való visszaélésnek minősül az uniós csatlakozást megelőző időszak vonatkozásában is, ezért jogszerűen állapította meg e körben a 2002. évi X. törvény I. Címe 3. Cikkében foglalt tilalomba ütközést jogsértésként az alperes.

Egyetértett a másodfokú bíróság azzal az alperesi hivatkozással, miszerint a polgári jogi szempontból érvényesen alkalmazott szerződéses kikötések nem feltétlenül jelentik azok versenyjogi szempontból való megfelelőségét is. A gazdasági erőfölényben lévő vállalkozással szemben - szerződéses hatalmassága okán - szigorú mérce érvényesül. A versenyhatóság ezen elv mentén eljárva vizsgálta a felperes részéről a 2004/2005. menetrendi évre vonatkozóan a pályahasználati szerződések feltételeként kikötött bankgaranciát. Az alperes határozata 17-24. pontjaiban részletezve rögzítette az ezzel kapcsolatosan vizsgált körülményeket, és e körben a szerződéses jogviszonyokkal összefüggésben feltárt tényeket. Ezek azt bizonyították, hogy a kifogásolt felperesi magatartás egyértelműen hátrányos következményekkel járt (többletköltség, likviditási nehézségek, lekötés miatt csökkent a vállalkozás fizetőeszközeinek felhasználhatósága) az újonnan piacra lépő és szerződni kívánó magánvasutaknak. Ugyanakkor előnnyel járt a felperesre nézve különösen azáltal, hogy a saját szervezeti egységeként működő és tevékenységet végző ...-tól bankgaranciát nem kért. Ezt az alperes jogsértésként nem állapította meg, azonban megjegyezte, hogy ha bankgaranciát kér, az jelentős többlet-teherként jelentkezett volna.

A magánvasutak a - Központi Közlekedési Felügyelet által kiadott - működési engedély birtokában és a ...-val, annak ... köthettek érvényes pályahasználati szerződést a ... Kft. által kiadott menetvonal engedély alapján. A pályahasználati szerződés alapján vehették igénybe a magánvasutak az állami tulajdonú (és felperesi kezelésű) közforgalmú vasúti pályákat, amelyeken a vasúti árufuvarozás történhet. A működési engedély megadásakor a közlekedési hatóság - az üzleti jó hírnév, szakmai alkalmassági kritérium mellett - vizsgálta a vállalkozások pénzügyi teljesítőképességét, azt, hogy a magánvasutak teljesíteni tudják-e meglévő, valamint a működési engedély kiadását követő 12 hónapban várható pénzügyi kötelezettségeiket. E feltétel volt hivatott igazolni az új piaci szereplők üzleti szempontból való megfelelőségét. Ezzel szemben a felperes gazdasági megfontolásból (üzleti kockázat csökkentése, a korábbi szerződéses kapcsolat hiánya, a magyar gazdaságban általánosan érvényesülő nem fizetési gyakorlat miatt) tartotta indokoltnak a bankgarancia kikötést. E felperesi érveket az elsőfokú bíróság elfogadta, amellyel azonban a Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet. A HÜSZ (Hálózati Üzleti Szabályzat) ugyan a biztosíték kérését lehetővé teszi (tette),

azonban azzal, hogy a felperes mindenkivel szemben, egyszerre, azonos módon és mértékben alkalmazta szerződéskötést biztosító mellékkötelezettségként és a pályahasználati szerződés feltételeként a bankgaranciát - annak ellenére, hogy „nem fizetési” tapasztalata még nem volt (nem is lehetett) a magánvasutakkal szemben - az erőfölényével visszaélt. A versenyhatóság által feltárt esetekben a határozatban kifejtett érvek egyértelműen azt mutatják, hogy a felperes e magatartásával is korábbi piaci részesedésének megőrzésére törekedett. Megalapozott az az alperesi következtetés, hogy a felperes a bankgarancia kikötésével a szerződéskötéseket, és ezzel a magánvasutaknak a közforgalmú vasúti pályákhoz való hozzáférést kívánta hátráltatni, ezért teremtett a versenytársként piacon megjelent magánvasutaknak hátrányos piaci helyzetet.

Helytállóan hivatkozott a versenyhatóság arra is, hogy a felperest a vasúti piaci liberalizáció tekintetében - gazdasági erőfölényes pozíciójánál fogva - fokozott felelősség és együttműködési kötelezettség terhelte a tulajdonában, avagy kezelésében lévő közforgalmú és ipari vasúti pályákhoz (ipari vágány) való hozzáférés biztosítása során. Kivételes helyzete azért állt fenn, mert az ipari vágány nem minősül közforgalmi vasúti pályának, arra a ... Kft. nem adhatott engedélyt, míg a ... pályahasználati szerződést nem köthet. Így arról a ...-val kellett megállapodni [az ipari vágányon csak ... eszköz és személyzet közlekedhetett (35. pont)].

Az alperes határozatában részletesen foglalkozott a felperesnek a hozzáférési igények elbírálásával kapcsolatos gyakorlatával, amelynek során az általa feltárt késedelmek arra voltak visszavezethetők, hogy a felperes nem készült fel a piacnyitásból következő, az ipari vágányokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos eljárások gyors, szakszerű, hatékony intézésére.

A felek közötti szerződések létrejöttének késedelme (ha nem is volt hosszú időtartamú) mindenképpen kihatással bírt a magánvasutak fuvarozási kötelezettségeinek teljesítésére. A nem megfelelő módon megszervezett és gyakorolt eljárás okán, az új piaci szereplők számára való hozzáférés hátráltatásáért a felelősség a felperest terhelte. Ez alóli mentesülését nem eredményezheti az, hogy voltak olyan esetek is, amikor a magánvasutak a tényleges használatot megelőzően csak néhány nappal korábban terjesztették elő kérelmeiket.

A felperesnek mint szakmai kompetenciával rendelkező társaságnak tudnia kellett, hogy a piacnyitás után az ezzel érintett területeken tulajdonosi és kezelői kiváltságaiból „engednie kell”, eddigi gyakorlatától eltérő más speciális feladatok is hárulnak rá. E körben szükséges lett volna, hogy megfelelő időben és módon felkészüljön az újonnan jelentkező kötelezettségek teljesítésére. A mulasztás kiküszöbölésére és korrigálására szolgáló, a ... által a tulajdonában illetve kezelésében lévő ipari vágányok és más szolgáltatások igénybevételének egységes feltételeiről készített általános szolgáltatási ajánlat (2005 július) és az annak alapján a magánvasutakkal 2005. július 22-én megkötött megállapodás nem eredményezheti a jogsértés alóli mentesülést. Amennyiben a felperes

körültekintően jár el, a gyakorlatban hatékonyan működő eljárási rendet már az uniós csatlakozás időpontjában biztosítani kellett volna.

Az alperes a felperesi cselekvéssorozatot vizsgálta, annak egyes elemeit elemezte, értékelte, feltárva a felperesi üzletpolitikát és annak stratégiai lépéseit. Ezeket minősítve és elemezve vont le a másodfokú bíróság (az alperessel egyezően) azt a következtetést, hogy az összefüggő, egymásra épülő felperesi magatartások komplex hatással bírtak az érintett piac új szereplőire. A felperes az uniós csatlakozásig fennálló és átemelt monopolhelyzetét kihasználva és gazdasági erőfölényét érvényesítve mindent elkövetett annak érdekében, hogy a magánvasutak piacra lépését megnehezítse. A felperes üzleti megfontoláson alapuló stratégiai lépései: a kronológiai és logikai láncolatot képező összefüggő magatartássor - a hosszú távú megállapodásokkal történő piaclezárás; a bankgarancia kikötésével a piacra lépés nehezítése; a vasúti pályákhoz való hozzáférésre vonatkozó szerződéskötés elodázásával a piacon lévők működésének akadályozása - mint üzletpolitikájának megjelenési formái egyenként és összességükben is versenyjogsértőek voltak. A felperesnek ez a magatartása nyilvánvalóan nem felelt meg a vele szemben támasztott azon versenyjogi követelménynek, hogy a vasúti liberalizáció során - mind a pályák, mind a tömegáru-szállítás tekintetében elismert jogi (és tényleges) monopolhelyzetére is figyelemmel - tisztességes önmérsékletet tanúsítson.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az ügy megítélése szempontjából releváns tényeket és körülményeket az alperes feltárta, a levont jogi következtetéseit kellően indokolta és azok a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfeleltek, így jogszerűen marasztalta a felperest a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt a Tptv. 21.§-a alapján. A döntés jogalapját, a jogsértés megállapítását illetően a másodfokú bíróság az alperessel egyetértett. Ezért az elsőfokú bíróság ítéletét részben és akként megváltoztatta, hogy a felperesnek a bankgarancia kikötése miatti jogsértés tekintetében előterjesztett kereseti kérelmét is elutasította (Pp. 253.§ (2) bek.).

A felperes terhére rótt és megállapított jogsértések miatt indokolt volt vele szemben szankció alkalmazása, ezt a határozat 320. pontjában felsorolt érvek egyértelműen alátámasztják. A felperesnek az e körben hivatkozott COMP/37.685 GVG/FS ügyben hozott Európai Bizottsági határozat (2004/33/EK) szerinti szankció mellőzésére irányuló okfejtését nem tartotta megalapozottnak a másodfokú bíróság, egyetértve az alperes és az elsőfokú bíróság indokaival.

A jogsértések tényének megállapítására és a szankció (bírság) alkalmazásának törvényességére vonatkozó, valamint az enyhítő és súlyosító körülményeket értékelő határozati megállapításokat elfogadta a másodfokú bíróság, azonban nem értett egyet a bírság összegének meghatározása körében azzal, hogy a jogsértéssel érintett megkezdett évek számát (2004, 2005) szorzószámként kellett használni a mérlegeléssel (és a Közlemény alapján) megállapított alapösszeg többszörözésére.

Rámutat a Fővárosi Ítéltábla - amint azt már korábban több eseti döntésében is kiemelte -, hogy a (büntetés-jellegű) bírság szankciót a ténylegesen elkövetett jogsértés súlyához, jellegéhez, valamint az adott ügyben feltárt enyhítő és súlyosító körülményekhez igazodóan, mérlegeléssel kell kiszabni, aminek főbb szempontjait - példálózó jelleggel - a Tpvt. 78.§-ának alkalmazandó (2) bekezdése határozza meg. Eszerint a bírság összegét az eset összes körülményeire - így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő felek piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartásra, a törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítására - tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a fogyasztói érdekek sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.

E helyen csak utal arra a másodfokú bíróság, hogy az alperes is a Tpvt. 78.§-ának (2) bekezdése alapján köteles mérlegelni, de ennek során figyelembe veheti a bírságszámítás körében kiadott Közleményét is, amely zsinórmértékként az egyes szempontok szerinti súlyozásban nyújt segítséget számára. A jelen ügyben a bíróságnak a 2005. évi november hó 1. napját követően hatályos és az ezt követően indult peres eljárásokban alkalmazandó Pp. 339/B.§-a szerint kellett vizsgálnia a mérlegelési jogkörben hozott határozatrész jogszerűségét, így azt, hogy a közigazgatási szerv a tényállást kellő mértékben feltárta-e, az eljárási szabályokat betartotta-e, a mérlegelés - Tpvt. 78.§-ának (2) bekezdése szerinti - szempontjai megállapíthatóak-e, és a határozat indokolásából a bizonyítékok ekkénti mérlegelésének okszerűsége kitűnik-e.

A Tpvt. 78.§-ának (1) bekezdése adja meg a bírságkiszabás jogi alapját és a bírság felső keretét azzal, hogy a jogalkotó a (2) bekezdésben ad szempontokat, amelyek vizsgálata szükséges a bírság mértékének meghatározásakor, és amelyek értékelése elengedhetetlen a jogsértéssel arányban álló szankció megállapításakor.

A bírságkiszabást befolyásoló körülményeket nem általánosságban, nem elvontan, nem mechanikusan - a Közlemény szerinti számszaki adatok matematikai műveletekkel való kezelésével -, hanem a konkrét ügy tényeire vonatkoztatva kell értékelni, és megindokolni. Valamely, általában súlyosítónak vagy enyhítőnek tartott tényezőt akkor lehet a konkrét ügyben is ilyenként értékelni, ha az indok, amely miatt annak súlyosító vagy enyhítő hatása van, az adott ügyben is megállapítható.

A Tpvt. 78.§-a szerinti enyhítő és súlyosító körülményeket az alperes számbavette, amit a határozat 323. pontjában részletezett. Ezen körülmények értékelésével a releváns forgalom alapján kiszámított alapösszeget a megkezdett évek számával szorozva határozta meg a bírság végső összegét. A Fővárosi Ítéltábla egyetértett azzal a felperesi fellebbezési érveléssel, hogy a bírság mértékének többszörözése jogsértő.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy a bírság mértékének meghatározása a kétszeres szorzó alkalmazása körében a Közleményre utalással jogsértő volt, mert

a Tpvt. 78.§-ának (2) bekezdése az ismételt jogsértést ugyan a bírság mértéke körében értékelendő (súlyosítóként értékelhető) körülményként megjelöli, azonban csak egy körülményként, és nem a megállapított bírság többszörözését megalapozó módon. A jogsértés időtartamának a Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint önmagában akkora nyomatékot tulajdonítani, amely az amúgy is jelentős (500.000.000 forint) összegű bírság kétszeresére emelését indokolná, jogszerűen nem lehet. Utal arra az ítéltábla, hogy a bíróság az alperesi Közleményhez, mint az általa alkalmazott matematikai számításhoz semmilyen formában nincs kötve. A bírósági felülvizsgálat jogszerűségi értékelést, azaz a törvénynek (Tpvt. 78.§) való megfelelés vizsgálatát jelenti. Erre tekintettel a másodfokú bíróság az alperes számítási módszerét a jelen konkrét esetben nem fogadta el, és az alperes határozatának megváltoztatásával a felperessel szemben kiszabott bírság mértékét leszállította. A Fővárosi Ítéltábla meggyőződése szerint az így kiszabott bírság összege már minden tekintetben arányban áll az ügyben feltárt enyhítő és súlyosító körülményekkel, és az az egyéni és általános megelőzés követelményeinek eléréséhez, érvényre juttatásához szükséges és egyben elégséges is. Az adott szankció alkalmazása folytán várhatóan elérhető, hogy a felperes az esetleges újabb jogsértéstől tartózkodjék (speciálprevenció), és azzal valamennyi piaci szereplő magatartása is a Tpvt. céljaival összhangban a kívánatos irányba befolyásolható (generálprevenció).

Megállapította a másodfokú bíróság, hogy a felperes fellebbezésében további, a javára figyelembe vehető körülményt nem tárt fel és nem bizonyított (Pp. 164.§), ilyen adat a perben sem merült fel, így a bírság összegének további csökkentésére az ítéltábla nem látott lehetőséget.

Mindezek folytán a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét (a bankgarancia kikötése miatti jogsértés tekintetében), és az alperes határozatát (a bírság körében) a Pp. 253.§-ának (2) és (3) bekezdése, 339.§-ának (2) bekezdés q) pontja, a Tpvt. 83.§-ának (4) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította, de a felperest terhelő bírság összegét 500.000.000 forintra leszállította, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a peres felek pernyertességének és pervesztességének arányára figyelemmel - a Pp. 81.§-ának (1) bekezdése alapján - a felperest kötelezte az alperes első- és másodfokú részperkötségének megfizetésére, illetve ugyanebben az arányban - a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986 (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 13.§-ának (2) bekezdése alapján - az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 43.§-ának (3) bekezdése szerinti kereseti és az Itv. 39.§-ának (3) bekezdés c) pontja és 46.§-ának (1) bekezdése szerinti (saját és alperesi) fellebbezési részilleték viselésére. A fennmaradó kereseti és fellebbezési illetéket - az Itv. 5.§-ának (1) bekezdés c) pontjára és 4.§-ának (1) bekezdésére figyelemmel - a R. 14.§-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2009. évi február hó 18. napján

Borsainé dr. Tóth Erzsébet sk. a tanács elnöke, **dr. Bacsa Andrea** sk. előadó bíró,
dr. Vitál-Eigner Beáta sk. bíró

A kiadmány hiteléül:
tisztviselő